

Vidaus audito
departamentų
vadovų apklausa
Lietuvos Top 30
2010 m. gegužės mėn.

Turinys

Ižanga	3
Santrauka	4
Apklausos tikslas	4
Apklausos apimtis ir įmonės, dalyvavusios apklausoje	4
Apklausos rezultatų apžvalga	5
Apklausos rezultatai	6
Vidaus audito departamentų dydis ir išorinių paslaugų tiekėjų pagalbos lygis	6
Profesinė patirtis, kvalifikacija, mokymai ir personalo išlaikymas	6
Audito planavimas ir rezultatų pateikimas	7
Pagrindiniai vidaus audito departamento tikslai	9
Vidaus audito departamento veikla	9
Priemonės, standartai ir metodai	10
Komunikacija ir atskaitomybė	11
Apie mus	12

Pastaraisiais metais vidaus audito srityje vyksta nemažai reikšmingų pokyčių. Viena iš pagrindinių Vidaus audito departamentų vadovų ir rizikos valdymo specialistų užduočių - padėti suvaldyti organizacijos veiklos ir valdymo procesų pokyčių keliamas rizikas. Be to, jie turi suvokti ir įsigilinti į vis labiau augantį technologijų panaudojimo poreikį bei jų sudėtingumą, užtikrinti tinkamą technologijų kontrolių patikrinimą. Pastaruoju metu organizacijos taip pat glaudžiau bendradarbiauja su išorės tiekėjais, teikiančiais konsultacines paslaugas. Vis didėjant socialinei atsakomybei, įmonėms tampa svarbu tinkamai reaguoti ir atsižvelgti į visuomeninius interesus.

Visa tai reiškia, kad Vidaus audito departamentų vadovų atsakomybė tampa vis didesnė, tuo labiau, kad ekonomikoje vis dar išlieka įtempta situacija. Tai verčia Vidaus audito departamentus ieškoti kvalifikuotų specialistų, kurie padėtų tinkamai suvaldyti naujas ir sudėtingas verslo rizikas.

Šioje apklausos ašvalgoje pateikiami neseniai UAB "Deloitte Lietuva" atliktos apklausos, kurios tikslas - palyginti Vidaus audito departamentų didžiausiose Lietuvos įmonėse veiklą, rezultatai. Vykstančių reikšmingų pokyčių skaičius nemažėja, o vidaus auditoriams šių pokyčių keliamų rizikų valdymas tampa kasdieninio sudėtingo ir atsakingo darbo dalimi.

Eglė Kinčė
Projektų vadovė
Verslo konsultacijos ir rizikos valdymas
Deloitte Lietuva

2010 m. gegužės mėn.

Tim Mahon
Vadovaujantysis partneris
Deloitte Lietuva

2010 m. gegužės mėn.

Santrauka

Apklauso tikslas

Didžiausių Lietuvos įmonių (Top 30*) Vidaus audito departamentų vadovų apklauso tikslas - padėti tyrime dalyvavusioms įmonėms įvertinti, suprasti ir palyginti vidaus audito veiklą su kitomis didžiausiomis Lietuvos įmonėmis.

Vidaus auditas tarp Top 30 įmonių yra sparčiai auganti sritis, kuri yra įtakojama nuolat besikeičiančios ir augančios sudėtingos teisinės ir technologinės aplinkos. Organizacijos pripažįsta veiklos vertinimo ir palyginimosios analizės, kuri padeda valdyti sudėtingas sistemas ir procesus, svarbą. Veiklos palyginimas su kitomis įmonėmis gali padėti organizacijoms nustatyti potencialias sritis veiklos efektyvumui gerinti.

Apibendrinus apklauso, atliktos 2010 m. kovo/ balandžio mėnesiais, duomenis, galima išskirti Vidaus audito departamentų Lietuvos Top 30 įmonėse veiklos skirtumus ir panašumus bei nustatyti tendencijas.

Apklauso apimtis ir įmonės, dalyvusios apklausoje

Apklausa apėmė šias sritis:

- Vidaus audito departamentų dydis ir išorinių paslaugų tiekėjų pagalbos lygis;
- Profesinė patirtis, kvalifikacija ir mokymai;
- Audito planavimas ir rezultatų pateikimas;
- Pagrindiniai Vidaus audito departamento tikslai;
- Vidaus audito departamento veikla;
- Priemonės, standartai ir metodai;
- Komunikacija ir atskaitomybė.

Apklauso rezultatai parodė, kad 15 didžiausių Lietuvos įmonių iš Top 30 įmonių sąrašo turi Vidaus audito departamentą. Iš šių 15 įmonių apklausoje sutiko dalyvauti 13 organizacijų.

* Didžiausios Lietuvos įmonės, pagal pajamas, paskelbtos dienraštyje Verslo Žinios 2010 m.

Apklauso rezultatų apžvalga

15 didžiausių Lietuvos įmonių iš Top 30 įmonių sąrašo turi Vidaus audito departamentą. Iš jų, apklausoje sutiko dalyvauti 13 įmonių. Apklausa parodė, kad Vidaus audito departamente vidutiniškai dirba 5 darbuotojai. Beveik 47% auditorių, dirbančių apklausoje dalyvavusiose įmonėse, turi profesinius sertifikatus, iš kurių pats populiariausias - Lietuvos vidaus auditoriaus sertifikatas. Mažiau nei 5% vidaus auditorių yra sertifikuoti vidaus auditoriai arba turi Lietuvos auditorių rūmų atestuoto auditoriaus sertifikatą.

54% apklaustų Vidaus audito departamento vadovų tiesiogiai atsiskaito administracijos vadovui.

8% apklaustų įmonių turi IT vidaus auditorių, o apie 39% vidaus audito veiklos yra susijusios su informacinėmis technologijomis ir sistemomis. Dvi įmonės turi apgaulės ir sukčiavimo tyrimų specialistus.

23% apklausoje dalyvavusių įmonių naudoja išorinių paslaugų tiekėjų paslaugas, atlikdamos vidaus auditą. Kiekvienose iš šių įmonių išorinių paslaugų tiekėjai vidutiniškai atlieka iki 25% vidaus audito darbų.

Kiekviena apklausoje dalyvavusi įmonė per metus vidutiniškai skiria 5 dienas vidaus auditorių mokymams. Atlikta apklausa parodė, jog vidaus audito mokymų pasiūla ir kokybė Lietuvoje neatitinka patyrusių vidaus auditorių poreikių.

62% Vidaus audito departamentų nurodė, kad 2010 m. atnaujino savo audito planą, siekdami atsižvelgti į riziką, kylančią dėl dabartinių ekonominių sąlygų, ypatingą dėmesį skiriant kredito rizikai, skolininkams, likvidumui, pardavimų procesų pokyčiams bei politinei rizikai.

2009 m. 46% apklausoje dalyvavusių įmonių atliko įmonės valdymo auditą.

Per 2009 m. 59% Vidaus audito departamentų įvykdė 2009 m. planą. Dauguma likusių įmonių departamentų įvykdė mažiausiai 75% metiniame audito plane numatytų vidaus audito veiklų.

Dauguma Vidaus audito departamentų vadovaujasi Tarptautiniais vidaus audito standartais. 62% Vidaus audito departamentų turi apsirašę bei pasitvirtinę vidines audito politikas, procedūras bei metodikas, kuriomis vadovaujasi vykdydami veiklą.

Apklausoje dalyvavusios įmonės nurodė, kad pagrindiniai Vidaus audito departamento tikslai yra šie:

- rizikos valdymo bei kontrolės aplinkos gerinimas;
- įmonės veiklos efektyvumo didinimas;
- atitikties vidinėms įmonės procedūroms užtikrinimas.

Siekdami įvertinti vidaus audito veiklą, 77% Vidaus audito departamentų naudoja veiklos vertinimo rodiklius. 92% Vidaus audito departamentų nurodė, kad per pastaruosius dvejus metus išorinis Vidaus audito departamento veiklos kokybės vertinimas nebuvo atliktas. Tačiau net 46% įmonių planuoja atlikti tokį vertinimą per artimiausius 2-5 metus.

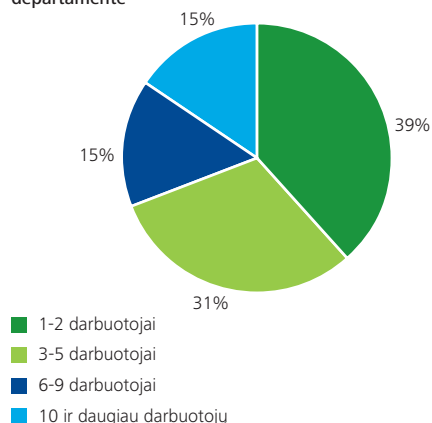
Apklauso rezultatai

Vidaus audito departamentų dydis ir išorinių paslaugų tiekėjų pagalbos lygis

Iš viso 13-oje apklausoje dalyvavusių įmonių dirba 60 vidaus auditorių, iš kurių 1 yra IT audito specialistas, o 3 vidaus auditoriai specializuojasi apgaulės ir sukčiavimo tyrimų srityje.

Didžiausią Vidaus audito departamentą sudaro 11 auditorių, tuo tarpu mažiausiame departamente dirba 1 auditorius (žr. grafiką Nr.1).

Grafikas Nr.1. Darbuotojų skaičius Vidaus audito departamente

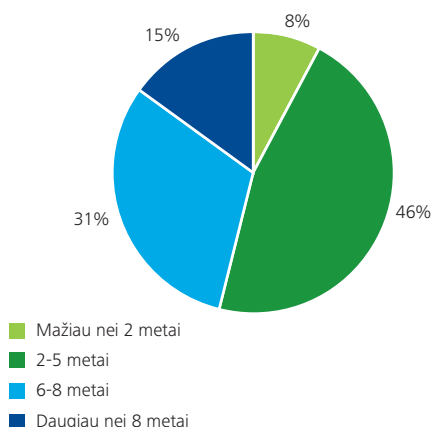
23% apklausoje dalyvavusių įmonių naudoja išorinių paslaugų tiekėjų paslaugas atliekant vidaus auditą. Kiekvienoje iš šių įmonių išorinių paslaugų tiekėjai vidutiniškai atlieka iki 25% vidaus audito darbų.

Profesinė patirtis, kvalifikacija, mokymai ir personalo išlaikymas

Vidaus auditoriai (išskyrus IT vidaus auditorius), dirbantys apklausoje dalyvavusiose įmonėse, turi vidutiniškai 5 metų atitinkamą profesinę darbo patirtį (maksimali darbo patirtis - 11 metų, minimali - 0,5 metų) (žr. grafiką Nr. 2). IT vidaus auditoriai turi mažesnę darbo patirtį - vidutiniškai 3 metų profesinę patirtį.

Auditoriai, specializuojantys apgaulės ir sukčiavimo tyrimų srityje, turi vidutiniškai 12,5 metų atitinkamą profesinę darbo patirtį.

Grafikas Nr. 2. Vidutinė ne IT auditorių profesinės patirties trukmė

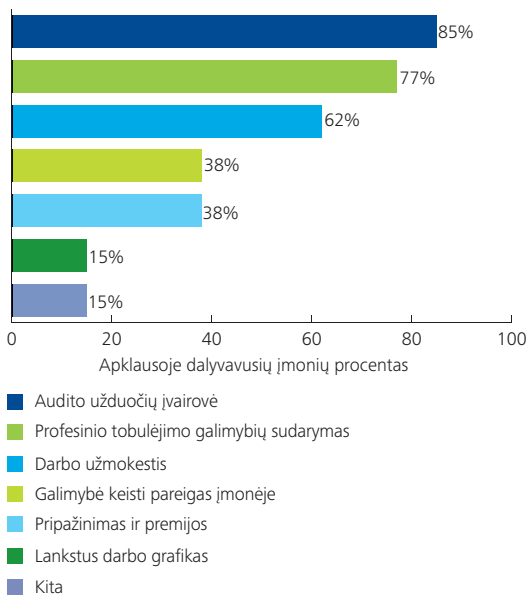
47% vidaus auditorių, dirbančių apklausoje dalyvavusiose įmonėse, yra sertifikuoti savo srities specialistai. 37% vidaus auditorių turi Lietuvos vidaus auditoriaus sertifikata. Kiti vidaus auditorių turimi sertifikatai:

- Tarptautinis vidaus auditoriaus sertifikatas (5%);
- Informacinių sistemų auditoriaus sertifikatas (1,7%);
- Lietuvos auditorių rūmų atestuoto auditoriaus sertifikatas (3,3%).

Kiekviena apklausoje dalyvavusi įmonė per metus vidutiniškai skiria 5 dienas vieno vidaus auditoriaus mokymams (daugiausiai - 10 dienų, mažiausiai - 0 dienų). 85% įmonių teigia, kad rasti tinkamus vidaus audito mokymus patyrusiems vidaus auditoriams Lietuvoje yra sudėtinga.

Apklausa parodė, kad svarbiausi veiksniai, siekiant išlaikyti vidaus audito žmogiškuosius išteklius, yra audito užduočių įvairovė, profesinio tobulėjimo galimybės ir darbo užmokestis. Vidaus auditoriams taip pat svarbi galimybė keisti pareigas įmonėje bei pripažinimas ir skiriamos premijos (žr. grafiką Nr. 3).

Grafikas Nr. 3. Svarbiausi veiksniai, siekiant išlaikyti vidaus audito žmogiškuosius išteklius

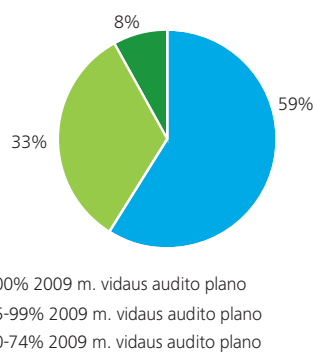
Apklausos dalyviai nurodė, kad surasti ir įdarbinti naują vidaus audito darbuotoją vidutiniškai užtrunka 64 dienas.

Audito planavimas ir rezultatų pateikimas

7 apklausoje dalyvavusių įmonių yra rizikos valdymo departamentas. 43% įmonių, turinčių šį departamentą, nurodė, kad tarp Vidaus audito departamento ir rizikos valdymo departamento yra labai glaudus bendradarbiavimas, iniciatyvus dalijimasis informacija apie rizikas ir kontroles. Tikrai 2 įmonės nurodė, kad tarp minėtų departamentų yra ribotas bendradarbiavimas arba bendradarbiavimas nevyksta.

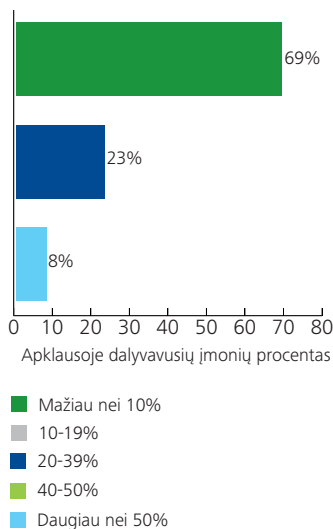
Išnagrinėjus duomenis, rodančius, kokia audito plano dalis buvo faktiškai įvykdyta per 2009 m., paaiškėjo, kad 59% Vidaus audito departamentų įvykdė 2009 m. audito planą, o 33% departamentų įvykdė mažiausiai 75% metinio audito plano (žr. grafiką Nr. 4).

Grafikas Nr. 4. 2009 m. faktiškai įvykdyta vidaus audito plano dalis

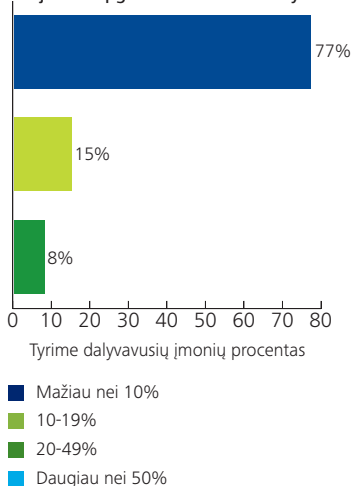
Mažiau nei 10% įmonių vidaus audito veikla yra susijusi su IT kontrolių ir informacinių sistemų vertinimu (žr. grafiką Nr. 5).

Grafikas Nr. 5. Faktiškai atliktų audito darbų dalis, susijusi su IT

Mažiau nei 10% įmonių vidaus audito veikla yra susijusi su apgaulės ir sukčiavimo tyrimais (žr. grafiką Nr. 6).

Grafikas Nr. 6. Faktiškai atliktų audito darbų dalis, susijusi su apgaulės ir sukčiavimo tyrimais

Apklausa parodė, kad 46% apklausoje dalyvavusių įmonių 2009 m. atliko įmonės valdymo auditą, o 15% įmonių planuoja atlikti įmonės valdymo auditą 2010 m.

2009 m. informacinių sistemų auditą atliko 23% apklausoje dalyvavusių įmonių. 2010 m. informacinių sistemų auditą ruošiasi atlikti 31% įmonių.

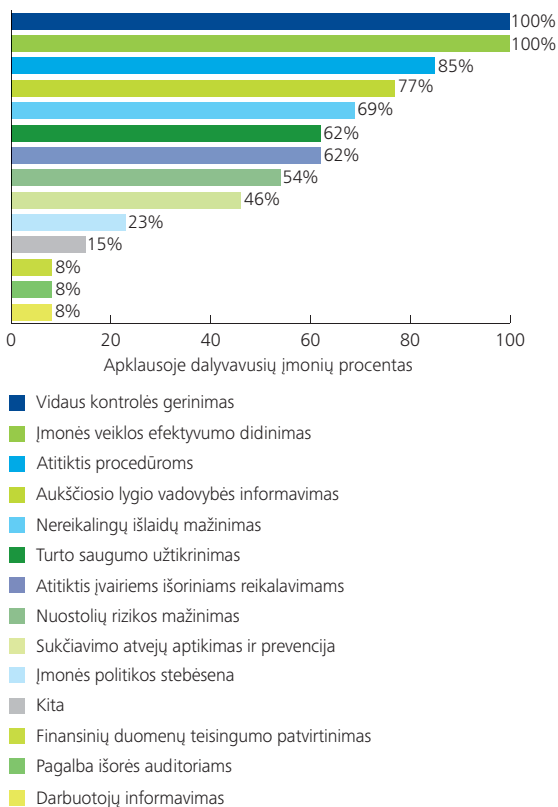
62% apklausoje dalyvavusių įmonių nurodė, kad 2010 m. atnaujino savo audito planą, siekdamas atsižvelgti į riziką, kylančią dėl dabartinių ekonominių sąlygų, ypatingą dėmesį skiriant kredito rizikai, skolininkams, likvidumui, pardavimų procesų pokyčiams bei politinei rizikai.

Pagrindiniai Vidaus audito departamento tikslai

Visos apklausoje dalyvavusios įmonės nurodė, kad svarbiausi Vidaus audito departamento tikslai yra vidaus kontrolės gerinimas ir įmonės veiklos efektyvumo didinimas (žr. grafiką Nr. 7). Kiti svarbūs vidaus audito tikslai yra šie:

- atitiktis įmonės vidinėms procedūroms;
- aukščiausio lygio vadovybės informavimas;
- nereikalingų išlaidų mažinimas.

Grafikas Nr. 7. Pagrindiniai Vidaus audito departamento tikslai

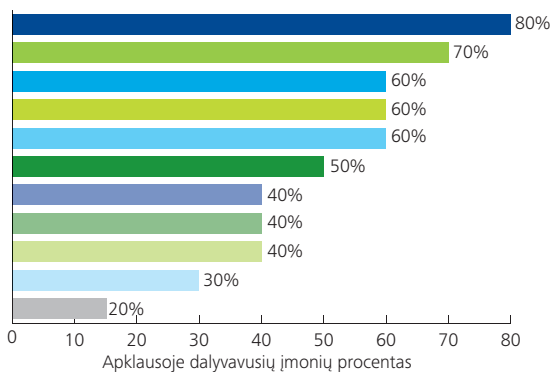
Vidaus audito departamento veikla

Apklausa parodė, kad siekiant įvertinti ir stebėti Vidaus audito departamento veiklą, 77% įmonių naudoja veiklos vertinimo rodiklius.

Siekdamos įvertinti vidaus audito veiklą, apklausoje dalyvavusios įmonės naudoja įvairius veiklos vertinimo rodiklius (žr. grafiką Nr. 8). Pagrindiniai naudojami rodikliai yra šie:

- audituojamųjų atsiliepimai apie vidaus auditorių vykdomą veiklą;
- sugebėjimas sekti pateiktų rekomendacijų įgyvendinimą;
- metinio audito plano įvykdymas;
- laikas, reikalingas auditui atlikti.

Grafikas Nr. 8. Pagrindiniai rodikliai, naudojami siekiant įvertinti vidaus audito veiklą

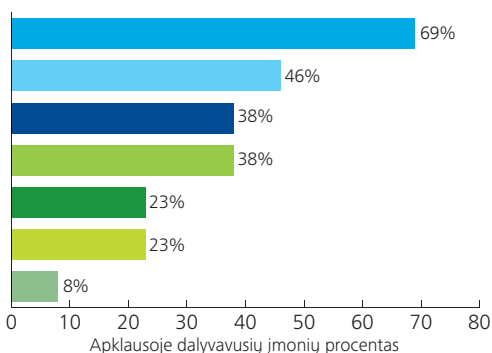
- Audituojamųjų atsiliepimai apie vidaus auditorių vykdomą veiklą
- Sugebėjimas sekti pateiktų rekomendacijų įgyvendinimą
- Metinio audito plano įvykdymas
- Laikas, reikalingas auditui atlikti
- Vidinis kokybės vertinimas
- Laikas, reikalingas audito ataskaitai parengti
- Identifikuotos kaštų taupymo / pinigų srautų gerinimo galimybės
- Su kontrole susijusių svarbių pastebėjimų skaičius
- Išorinis kokybės vertinimas
- Konstruktyvių konsultacinių patarimų skaičius
- Kita

92% apklausoje dalyvavusių įmonių nurodė, kad per pastaruosius dvejus metus išorinis Vidaus audito departamento kokybės vertinimas nebuvo atliktas. 23% įmonių teigia, kad Vidaus audito departamento išorinį kokybės vertinimą ruošiamasi atlikti per artimiausius 2 metus, tiek pat įmonių, t.y. 23% išorinį kokybės vertinimą planuoja atlikti per artimiausius 3-5 metus.

Apklausoje dalyvavusios įmonės nurodė dvi pagrindines sritis, kuriose vidaus audito funkcija gali būti tobulinama (žr. grafiką Nr. 9):

- nuolat tobulinti auditorių profesinę kvalifikaciją;
- naudotis IT programomis, vykdant auditus.

Grafikas Nr. 9. Sritis, kuriose vidaus audito funkcija galėtų tobulėti

- Nuolat tobulinti auditorių kvalifikaciją
- Naudotis IT programomis, vykdant auditus
- Gerinti komunikaciją su įmonės vadovybe
- Susitelkti su esmine verslo rizika
- Glaudžiau bendradarbiauti su audituojamaisiais
- Reguliariai atlikti veiklos kokybės peržiūrą
- Kita

Apklausoje dalyvavusios įmonės vidutiniškai planuoja skirti iki 25.000 litų investicijų per metus, t.y. 5.000 litų vienam vidaus auditoriui, siekiant pagerinti vidaus audito departamento veiklos efektyvumą ir kokybę.

Priemonės, standartai ir metodai

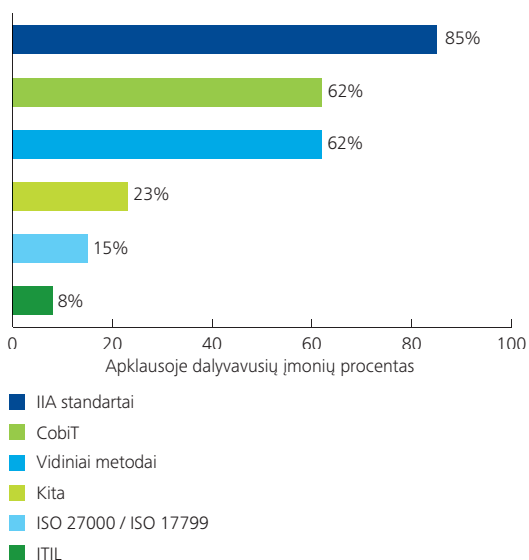
8% apklausoje dalyvavusių įmonių naudoja tokias vidaus audito priemones ir kompiuterines audito programas, kaip Auto Audit ir duomenų integravimo programas. Labiausiai paplitusi automatizuota darbo priemonė tarp 13 vidaus audito departamentų - Microsoft Excel.

Dauguma apklausoje dalyvavusių Vidaus audito departamentų vadovų (85%) teigia, kad atlikdami audito darbus, vadovaujasi IIA standartais.

Nepaisant to, kad apklausoje dalyvavusiose įmonėse dirba tik vienas IT vidaus auditorius, 62% įmonių nurodė naudojančios CobiT standartus savo veikloje. Apklausa parodė, kad įmonės vadovaujasi ISO ir ITIL standartais.

62% Vidaus audito departamentų savo veikloje vidines procedūras ir metodikas (žr. grafiką Nr. 10).

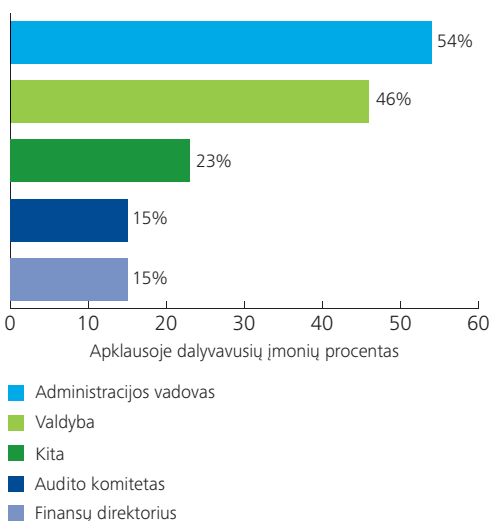
Grafikas Nr. 10. Naudojami standartai ir metodikos

Komunikacija ir atskaitomybė

54% apklausoje dalyvavusių Vidaus audito departamentų vadovų už veiklos rezultatus tiesiogiai atsiskaito administracijos vadovui (žr. grafiką Nr. 11).

Grafikas Nr. 11. Atskaitomybė

Apklauskos metu Vidaus audito departamentų vadovai nurodė, kad :

- įmonės vadovybė juos tinkamai informuoja apie aktualias problemas;
- jie gauna pakankamą palaikymą iš įmonės vadovybės.

Vidutiniškai, Vidaus audito departamentų vadovai informuoja ir aptaria problemas su įmonės vadovybe dažniau nei kartą per mėnesį. Tik 1 iš 13 įmonių tai daro du kartus per metus.

Apie mus

Kontaktai:

Tim Mahon

Vadovaujantysis partneris
Deloitte Lietuva
Tel.: +370 5 255 3002
E-mail: tmahon@deloittece.com

Eglė Kinčė

Projektų vadovė
Vidaus audito ir rizikos valdymo paslaugos
Deloitte Lietuva
Tel.: +370 5 255 3019
E-mail: ekince@deloittece.com

Laura Puodžiūnaitė

Verslo konsultavimo ir optimizavimo paslaugos
Deloitte Lietuva
Tel.: +370 5 255 3013
E-mail: lpuodziunaite@deloittece.com

Gediminas Minkus

Kapitalo rinkų paslaugos
Deloitte Lietuva
Tel.: +370 5 255 3021
E-mail: gminkus@deloittece.com

Dainius Gužys

IT / IS paslaugos
Deloitte Lietuva
Tel.: +370 5 255 3018
E-mail: dguzys@deloittece.com

Deloitte vardas vienija dešimtis tūkstančių profesionalų, dirbančių įvairiuose Deloitte padaliniuose visame pasaulyje ir teikiančių klientams audito, mokesčių, finansų konsultacijų, verslo konsultacijų ir rizikos valdymo paslaugas.

Deloitte biuruose, veikiančiuose 140-yje šalių visame pasaulyje, dirba per 169.000 darbuotojų. Esame viena iš sparčiausiai augančių konsultacijų bendrovių.

17-oje Vidurio Europos regiono valstybių veikia 30 Deloitte padalinių, kuriuose dirba beveik 4.000 darbuotojų.

Deloitte taip pat yra viena iš sparčiausiai augančių audito ir verslo konsultacijų bendrovių Lietuvoje, vienijanti per 50 įvairių sričių specialistų. Lietuvos rinkoje esame jau 15 metų, per kuriuos sparčiai augome ir vykdėme verslo plėtrą. Tai rodo, kad klientai pasitiki mumis ir kad mūsų paslaugos kuria vertę jų verslui.

Deloitte padaliniai visame pasaulyje yra įsipareigoję klientui teikti tik aukščiausios kokybės paslaugas. Šios pareigos laikomės vadovaudamiesi vienodais klientų aptarnavimo standartais, dalindamiesi geriausia patirtimi, bendromis vertybėmis, bei užtikrindami atsakingą vadovų požiūrį į darbą ir svarbiausia – darbuotojų profesionalumą.

Sąžiningumas, verslo etika, kokybė ir profesionalumas yra pasauliniai Deloitte veiklos prioritetai, nepaisant, kur ir kokias paslaugas teikiame.

Visada stengiamės žvelgti plačiau. Detaliai analizuojame kiekvieno kliento situaciją ir siūlome sprendimus, padedančius ne tik išspręsti šiandien iškilusias problemas, bet ir vystyti verslą ateityje.

„Deloitte“ teikia audito, mokesčių, finansų konsultacijų, verslo konsultacijų ir rizikos valdymo paslaugas privačioms bendrovėms, veikiančioms įvairiose srityse, bei valstybinėms institucijoms 140 šalių visame pasaulyje. Tarptautinis „Deloitte“ įmonių tinklas bei ilgametė patirtis vietinėse rinkose suteikia klientui daugiau galimybių efektyviau siekti tikslų, kad ir kur jis vykdytų savo veiklą. 169.000 „Deloitte“ darbuotojų visada stengiasi užtikrinti aukščiausią paslaugų kokybę ir tapti profesionalumo standartu visose srityse, kuriose veikia.

„Deloitte“ profesionalai vadovaujasi tokiais veiklos principais, kaip bendradarbiavimas, sąžiningumas, pareiga ir kuriama vertė klientui. Jie suvokia kultūrinių skirtumų, nuomonių įvairovių, nuolatinio mokymosi naudą ir nebijo iššūkių, kurie suteikia galimybę tobulėti ir siekti karjeros. „Deloitte“ profesionalai rūpinasi įmonės atsakomybės jausmo stiprinimu, visuomenės pasitikėjimo įmone didinimu ir teigiamų pokyčių aplinkoje, kurioje veikia, skatinimu.

„Deloitte“ yra vadinamos asociacijos (Swiss Verein) „Deloitte Touche Tohmatsu“ įmonės narės, šiai asociacijai pavaldžios bendrovės ir filialai, kurių kiekviena yra atskiras ir nepriklausomas juridinis asmuo. Daugiau informacijos apie oficialią „Deloitte Touche Tohmatsu“ struktūrą galite rasti www.deloitte.com/lt/apie.

Member of Deloitte Touche Tohmatsu

© 2010 UAB „Deloitte Lietuva“